יתר בידיו וברגליו א]: אמר ר' יצחק ושניהם מקרא אחד דרשו 1 ותהי עוד מלחמה ב] וכתי' ויהי איש מדון א) אצבע ידיו א) ואצבע רגליו שש ושש ג] מר סבר בגנותיה משתעי ומר סבר בשבחיה משתעי אמר רבה מה לי דכתיב שש ושש עשרים וארבע מספר צריכי דאי כתב רחמנא שש ושש הוה אמינא שית דידיה ושית דכרעיה כתב עשרים וארבע ואי כתב עשרים וארבע הוה אמינא (א) הוא חמש ד] מהאי גיסא ושבע מהאי גיסא כתב שש ושש מספר בנספרת ע"ג היד תניא א"ר יהודה מעשה באדם אחד שבא לפני רבי טרפון יתר בידיו וברגליו שש ושש עשרים וארבע אמר לו כמותך ירבה בישראל אמר לו ר' יוסי ב) משם ראיה כך אמר לו כמותך יתמעטו ממזירי ונתיני מישראל: השולט בשתי ידיו: ת"ר א איטר בין ביד בין ברגל פסול השולט בשתי ידיו רבי פוסל וחכמים מכשירין מר סבר כחישותא אתחלא ה] בימין ומר סבר בריותא אתחלא בשמאל: **מתני'** ב הכושי הגיחור והלבקן ו] ג) והקפח והננס ד והחרש והשוטה והשיכור ובעלי נגעים טהורים פסולין באדם וכשרים בבהמה רשב"ג אומר שוטה ז] מן הבהמה אינה מן המובחר (ב) רבי אלעזר אומר אף בעלי ח] הדלדולין פסולין באדם וכשרין בבהמה: **גמ'** כושי אוכמא גיחור חיוורא לבקן סומקא ט] איני והא ההוא דאמר להו מאן בעי (ג) לוקיאני ואישתכח חיוורא אלא כושי אוכמא גיחור סומקא כדאמרי אינשי סומקא גיחיא לבקן חיוורא כההוא דאמר להו מאן בעי (ג) לוקיאני ואישתכח חיוורי: ד) קפח י]: תני רב זביד גבוה איני יא] והתני ר' אבהו מנין שהקב"ה משתבח בבעלי קומה שנאמר 2 ואנכי השמדתי את האמורי מפניהם אשר כגובה ארזים גבהו אמר רב פפא ה) באריכא שמיטה סניא אמר ר"ל גבוה לא ישא גבוהית שמא יצא מהן תורן ננס לא ישא ננסת שמא יצא מהם ו) אצבעי לבן לא ישא לבנה שמא יצא מהם בוהק שחור לא ישא שחורה שמא יצא מהן יב] טפוח: החרש השוטה והשכור: שכור יג] מחיל עבודה בהדי מומי יד] דמחילי עבודה בעי למיחשב בשאר דברים המשכרים ג ודלא כר' יהודה ז) דתניא אכל דבילה קעילית ושתה חלב טו] או דבש נכנס למקדש חייב: **מתני'** אלו כשרין באדם ופסולין בבהמה אותו ואת בנו טז] ח) טריפה ה) ויוצא דופן יח) (ושנעבדה בהן עבירה ושהמית את האדם) (ד) ט) ו והנושא נשים בעבירה פסול עד יז] שידירנה הנאה ה) והמטמא למתים פסול עד שיקבל עליו שלא יהא מטמא למתים: **גמ'** (ה) ואלו כשירין באדם יח] מאי באותו ואת בנו אילימא אהרן יט] ובניו דכותיה תייש ובנו מי נהיג י) והתניא ט) אותו ואת בנו נוהג בנקבות ואינו נוהג בזכרים אלא תיישה ובנה דכוותה הכא כהנת ובנה כהנת בת עבודה היא לעולם כ] אהרן ובניו דכוותה הכא תייש ובנו ואמרי במערבא משמיה דר' יוסי בר אבין עדא אמרה חנניה היא דתניא כ) אותו ואת בנו נוהג בנקבות ואינו נוהג בזכרים חנניה אומר נוהג בזכרים ובנקבות: והנושא נשים כו': תנא ו נודר ועובד יורד ומגרש וליחוש דלמא אזיל לגבי חכם ושרי ליה קסבר צריך לפרט את הנדר הניחא למ"ד ל) כ צריך לפרט את הנדר אלא למ"ד אין צריך לפרט את הנדר מאי איכא למימר דמדרינן ליה ברבים הניחא למ"ד נדר שהודר ברבים אין לו הפרה אלא למ"ד י יש לו הפרה מאי איכא למימר דמדרינן ליה

שית דידיה ושית דכרעיה. בידו אחת וברגלו אחת היה יתר ולא בשתיהן: **כמותך יתמעטו ממזרי ונתיני מישראל.** כל ממזרים שבישראל יהיו כמותך ויהיו ניכרין שמטפה פסולה הן ולא ידבקו בהן: **איטר ברגל.** שכשמהלך עוקר רגל השמאל תחלה מה שאין דרך בני אדם כך. איטר ביד פסול דכתי' מ) וטבל אצבעו כל מקום שנא' אצבע וכהן אינו אלא ימין (זבחים דף כד.) ואיטר דרגל נמי לעמוד ולשרת כתי' נ) כדרך שאר עמידה דעיקרו בימין: יא] **דמר סבר כחישותא אתחלא.** ליה בימין: **מתני' הכושי והגיחור והלבקן והקיפח.** מפרש בגמ': **ובעלי נגעים טהורים.** כגון ספחת ס). דאי נגעים טמאים לא איצטריך למימר דאפילו אכניסה דעזרה הוי חייב כרת: **התלתולין.** כמין חתיכות בשר יוצאות ותולות להם: **גמ'** ע) **סומקא.** רו"ש בלע"ז: **לוקייני.** טלאים לבנים היו: לסומקא רגילי אינשי למיקרייה גוהיא: **באריכא שמיטה סניא.** דארוך הוא ודק פ) שאינו עבה לפי אורכו ולפי שדק הוא אינו יכול לסבול קומתו ונכפף ונראה כמו שאליותיו שמוטות: **בוהק.** יב] שלבן ביותר: **טפות.** שחור כקדירה וחבירו בשילהי מס' שבת (דף קנז.) ופקקו את המאור בטפיח: **שיכור.** בתמיה: **אחולי אחיל עבודה.** דכתיב (ויקרא י) יין ושכר אל תשת וכתיב בתריה להבדיל בין הקודש ובין החול וגו': **בהדי מומין.** גמורין בעי למיחשביה וקתני ליה גבי מומין יג] הבאין מחמת שאין שוין בזרעו של אהרן דאמרינן בריש פירקין ו) דלא מחלי עבודה: **ודלא כר' יהודה.** דמשוי לשאר דברים המשכרים דין יין דמחלי עבודה דקאמר במס' כריתות (דף יג:) על היין במיתה ועל שאר משכרין באזהרה ונפקא לן משכר אל תשת וכתיב בתריה ולהבדיל בין הקדש ובין החול אלמא לרבי יהודה שאר משכרין מחלי עבודה: **דתניא אכל דבילה קעילית.** הגדילה באותו מקום ומשכרת כיין: **דבש.** מי"ד בלע"ז מים ודבש שלוקין ביחד חייב מלקות יד] כר' יהודה מוקמינן לה בפרק אמרו לו בכריתות (שם) דקאמר התם על שאר משכרין באזהרה דאל תשת (ו) דכיון דכתיבי שאר משכרין מחלי עבודה דהא כתיב בין הקודש ובין החול ומתני' דלא חשיב להו גבי הנך דמחלי עבודה דלא כר' יהודה: **מתני' אותו ואת בנו.** פסול לקרבן דמחוסר זמן הוא: **והנושא נשים בעבירה.** גרושה וחלוצה: **גמ' עדא אמרה.** זאת אומרת: **בזכרים.** האב והבן או בת: **נודר ועובד.** אע"פ שעדיין לא גירש מותר לעבוד משנדר שלא תהנה ממנו והוא ממנה: **צריך לפרט.** הבא להתיר נדרו צריך שיפרט על מה נדר וכי שמע טו] דמשום דפסולה לו נדר לא שרי נדריה: **נדר שהודר ברבים.** פלוגתא היא במס' גיטין (דף מו.) גבי המוציא את אשתו משום נדר בהשולח גט: והכי

ובשאר דברים המשכרים ודלא כר' יהודה. הא דתניא בסוף פ"ק דזבחים (דף יד:) זר ואונן ושיכור ובעלי מום בקבלה ובהולכה ובזריקה פסול יש לתמוה אמאי נקט שיכור הוה ליה למימר שתויי יין כו] ופרועי ראש ואומר החכם ר' חיים כהן נ"ע דמיירי בשאר דברים המשכרים וכר' יהודה דמחיל עבודה כדמוקמינן שיכור דהכא בשאר דברים המשכרים ק):

הניחא למ"ד צריך לפרט כו'. פלוגתא היא דר"נ ורב פפא בפ' השולח (גיטין דף לה:) ונראה דהלכתא כר"פ דצריך לפרט דבתרא הוא ואפילו לפי הספרים דגרסי התם רב ששת במקום רב פפא אין הלכה כרב נחמן דלאו לענין דינא איתשיל כז] להדין אלמנה הבאה לגבות כתובתה אלא לענין איסורא איתשיל כדמשמע התם דקאמר ואי אמרת דצריך לפרט כח] זימנין דגזאן ליה לדיבוריה ורב הונא נמי שהוא גדול בחכמה ובמנין קסבר נמי התם צריך לפרט:

הניחא למ"ד נדר שהודר ברבים אין לו הפרה. פי' בקונט' פלוגתא במס' גיטין בהשולח גט לאשתו (דף מו.) גבי המוציא את אשתו משום נדר דקאמר ר' יהודה כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר דאיכא פריצותא שנדרה נדר שאין לו היתר ושלא ידעו בו רבים יחזיר דלא חייש לקלקולא וא"ת מנלן דפליגי רבנן עליה דרבי יהודה בהכי דקסברי יש לו הפרה דלמא בקלקולא לחוד פליגי ובההיא שמעתין דהתם נמי פשיטא ליה להש"ס דקסברי רבנן יש לו הפרה דקאמרי כט] רבנן אטו התם מי חיילא שבועה עלייהו כלל וכי תימא מדלא מפלגי רבנן בין ידעו בו רבים ללא ידעו ר) ל] בכל ענין לא יחזיר דחיישינן לקלקולא אלמא יש לו הפרה הא לא מפלגי נמי לא] בדעת הרבים ואע"ג דאיכא לפלוגי דמה נפשך אין לו הפרה לכ"ע ויש לפרש לב] דעל דעת רבים לא איירי כלל לא אינהו ולא ר' יהודה אין לחוש אם לא פירשו אע"פ שיש לחלק אבל לג] בהודר ברבים שחילק ר' יהודה אם איתא דאין לו הפרה לרבנן לד] נמי הוה לפרושי לחלק ולומר ש) איפכא מדרבי יהודה ועוד כי בעל דעת רבים איכא למימר שיש לו הפרה מדעתם של אותם רבים שנדר על דעתם או לדבר מצוה שיש לו הפרה ולהכי לא פסיק ליה למיתני בעל דעת רבים שיחזיר למאן דחייש לקלקולא דפעמים שיש לו היתר ואיכא קלקולא אבל ברבים אין לו הפרה לא שנא לדבר מצוה ולא שנא לדבר הרשות בשום ענין אין לו הפרה תדע דמעשה דגבעונים לדבר מצוה היה:

דמדרינן ליה על דעת רבים. וא"ת בריש השולח (שם דף לה:) גבי אלמנה שהתקין לה] רבן שמעון בן גמליאל שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו כו' וקאמר רב הונא לא שנו אלא שלא ניסת אבל ניסת אין מדירין אותה דמיפר לה בעלה אפילו נדרה ברבים ואמאי אכתי נדיר אותה על דעת רבים שאין לו

עין משפט נר מצוה

ל א מיי' פ"ח מהלכות ביאת מקדש הלכה יא [יג]:

לא ב מיי' שם הל' טו:

לב ג מיי' פ"א שם הלכה ב:

לג ד מיי' פ"ב מהל' איסורי מזבח הל' י [ופ"ו מהל' ביאת מקדש הל' ז ופ"ז הל' יב]:

לד ה מיי' פ"ג מהל' איסורי המזבח הלכה ד [ופ"ז מהל' ביאת המקדש הל' יב]:

לה ו מיי' פ"ב מהל' איסורי המזבח הלכה ט:

לו ז ח מיי' פ"ו מהל' ביאת מקדש הל' ט:

לז ט מיי' פי"ב מהל' שחיטה הלכה יא טוש"ע י"ד סימן טז סעיף ב:

לח י מיי' פ"ו מהלכות ביאת מקדש הל' ט:

לט כ מיי' פ"ו מהל' שבועות הלכה ה ופ"ד מהלכות נדרים הל' ה טור ש"ע י"ד סימן רכח סעיף יד:

מ ל מיי' פ"ו מהלכות שבועות הלכה ח ופ"ד מהלכות נדרים הלכה ה טוש"ע שם סעי' כג:

שיטה מקובצת

א] וברגליו כו': ב] מלחמה בגת תי' וכתיב נמחק: ג] ושש עשרים וארבע מ"ס בגנותיה משתעי קרא ומ"ס בשבחיה משתעי קרא אמר רבה למה לי דכתב שש: ד] חמש בהא ושבע בהא: ה] אתחלא ליה בימין ומ"ס בריותא יתירתא אתחלא ליה: ו] והקפח ס"א והכיפח: ז] שוטה בבהמה: ח] התלתולין פסולין: ט] סומקא גיחיא (לבקן) איני: י] קפח ס"א והכיפח מאי כיפח אילימא נכפה הא תנא ליה חדא זימנא נכפה אפילו אחת לימים אלא דתני רב זביד וכו': יא] איני והאמר ר' אבהו: יב] מהן טפיח אות ו' נמחק: יג] שכור אחולי מיחל עבודה דכתיב יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך וכתיב להבדיל בין הקדש ובין החול: יד] מומי בעי למיחשב תיבות דמחלי עבודה נמחק: טו] חלב ודבש ונכנס: טז] בנו וטריפה ויוצא. ס"א שידירנה. יז] שידיר: יח] באדם וכו' מאי אותו ואת בנו: יט] אהרן ובנו דכותיה גבי בהמה תיש: כ] אהרן ובנו אות י' נמחק: כא] מה"ד רבי סבר: כב] בוהק לינטל"ש (שמתוך שלבן: כג] תיבות הבאין מחמת נמחק: כד] מלקות ות"כ א) ר' יהודה היא הס"ד (והשאר נמחק) ומה"ד מתני' אותו ואת בנו: כה] בס"א שמע חכם משום דאסורה לו: כו] יין כדאמרינן בכל דוכתא שתויי יין ופרועי: כז] להדי אלמנה: כח] זימנין דגייז ליה: כט] דקאמרי לרבנן אטו: ל] ידעו דבכל ענין: לא] נמי בעל דעת רבים ואע"ג: לב] דבעל דעת רבים דלא איירי: לג] בהודרה ברבים: לד] נמי הוה להו לרבנן נמי לפרושי: לה] שהתקין ר"ג תי' רשב"ג נמחק:

א) אולי צ"ל וכך ברייתא ר' יהודה היא הס"ד ובאמת בתוספתא דכריתות פ"א ר"י בעצמו הוא דמסיים הכי וכ"ה להדיא בנזיר דף ד' ע"ש ר"י אומר וכו'.

רבינו גרשום

הוה אמינא שית דידיה. חדא ושית דכרעיה חדא: משם ראיה דלא אמר ליה כמותך ירבו משום שבחא. אלא כך אמר ליה כמותך ירבו אצבעות יתירות בממזירי ונתיני שבישראל כדי שיהו ניכרין ויתמעטו שיפרשו ישראל מהן מלהתחתן בם: מר סבר. ר' דפוסל כחישותא אתחלא ליה בימין שהרי אין כוחה יתר משמאל והוי מום: סומקא גיחיא. אדום ביותר: באריכא שמוטא סניא. ארוך ודק ופרצופו בולט הרבה לחוץ וסנוי הוא לראות הוי מום: בוהק. לבן הוא יותר מדאי דהוי נגע: טפיח כלי חרש שחור. בהדי מומי בעי למיחשביה משום דכולהו דמתני' לאו מומין נינהו אלא משום דאין שוה בזרע של אהרן הוא דאסור. שיכור מחיל עבודה מפורש במסכת זבחים: בשאר המשכרין דלר' יהודה במיתה א) ולרבנן באזהרה ופלוגתייהו בסיפרא. דלדולין תלתול: אותו ואת בנו. כהנים כשרים לעבודה ביחד וכן כהן טרפה ויוצא דופן כשר לעבודה: הנושא נשים בעבירה. כגון אלמנה לכהן

מסורת הש"ס

א) ואצבעות, ב) [שבת כט: וש"נ], ג) [גי' הערוך והכיפח בערך גבח], ד) [ברכות נח: ע"ש ברש"י], ה) [פי' ארוך ודק שנגאי לראות ערוך ערך שמט ב], ו) [אולבתא פי' ולד קטן כאצבע ערוך ע' אצבע], ז) [יומא עו. נזיר ד. וע"ש היטב סנהד' ע: שבועות כג. כריתות יג:], ח) כ"א ל"ג ועיין בתוי"ט וצ"ק, ט) [גיטין לה:], י) חולין עח:, כ) ג"ז שם, ל) גיטין לה:, מ) [ויקרא ד], נ) [דברים יח], ס) [מספחת רש"ש], ע) [עי' רש"י ברכות לא: ד"ה לחור ורש"י שם נח: ד"ה גיחור וצ"ע], פ) עיין נ"ק, צ) [לעיל מג:], ק) [ועי' היטב תוס' זבחים יד: ד"ה שיכור], ר) נ"ל משמע דבכל ענין, ש) עיין נ"ק,

תורה אור השלם

1. וַתְּהִי עוֹד מִלְחָמָה בְּגַת וַיְהִי אִישׁ מָדוֹן וְאֶצְבְּעֹת יָדָיו וְאֶצְבְּעוֹת רַגְלָיו שֵׁשׁ וָשֵׁשׁ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִסְפָּר וְגַם הוּא יֻלַּד לְהָרָפָה: שמואל ב כא כ

2. וְאָנֹכִי הִשְׁמַדְתִּי אֶת הָאֱמֹרִי מִפְּנֵיהֶם אֲשֶׁר כְּגֹבַהּ אֲרָזִים גָּבְהוֹ וְחָסֹן הוּא כָּאַלּוֹנִים וָאַשְׁמִיד פִּרְיוֹ מִמַּעַל וְשָׁרָשָׁיו מִתָּחַת: עמוס ב ט

הגהות הב"ח

(א) גמ' ה"א חמש כצ"ל ותיבת הוא נמחק: (ב) שם במשנה מן המובחר (רבי אלעזר) תא"מ ונ"ב ס"א ר"א בן יעקב: (ג) גמ' מאן בעי לוביקאני: (ד) שם במשנה הנושא כצ"ל ואות ו' נמחק: (ה) שם אלו כשרין באדם וכו' מאי אותו כצ"ל ואות ב' נמחק: (ו) רש"י ד"ה דתניא וכו' וכיון דכתיבי:

גליון הש"ס

מתני' והחרש. עיין לעיל דף לז ע"א תוס' ד"ה מה:

לעזי רש"י

רו"ש. אודם.

מי"ד [מי"ן]. מי-דבש.

מוסף רש"י

שית דידיה ושית דכרעיה. שלא תאמר אצבעות שתי ידיו אינן אלא שש ואצבעות רגליו אינן אלא שש, לכך נאמר עשרים וארבע, ואי כתב עשרים וארבע ולא אמר שש ושש הייתי אומר שבעה באחת וחמשה באחת, ומהו מספר, שכולן היו נספרות בסדר האצבעות בגב היד (שמואל ב כא כ). **משם ראיה.** בתמיה (סוכה כח.). **קפח.** בטן גדול מתוך עביו נראית קומתו מקופחת, לשון אחר קפח ארוך הרבה ופרצופו שמוט ובולט למכוער הוי (ברכות נח:). **קעילית.** שם מקום (יומא עו:). **חייב.** משום יין ושכר אל תשת, וכהן עסקינן (סנהדרין עא.). **והנושא נשים בעבירה.** כהן הנושא נשים פסולות לכהונה, פסול. לעבודה, עד שידירנה הנאה. שידור הנאה ממנה לגרשה (גיטין לה:). **אותו ואת בנו נוהג בנקבות.** האם ובנה, **ואינו נוהג בזכרים.** דאין חוששין לזרע האב, ואם שחט זכר מותר לשחוט בנו ובתו (חולין עח:). **נודר ועובד.** נודר הנאה ועובד עבודה ואע"פ שעדיין לא גרשה, **יורד ומגרש.** יורד מן העבודה לאחר שסיים ומגרשה (גיטין לה:). **צריך לפרט את הנדר.** הנשאל לחכם על נדרו צריך לפרט היאך נדר הנדר הזה (שם).

רבינו גרשום (המשך)

גדול וחלוצה לכהן הדיוט פסול עד שידור מהן הנאה שיגרשן: נודר הנאה ועובד עבודתו על גבי המזבח ולכשירד מעבודתו מגרש דלא צריך לגרש קודם שיעבוד: וניחוש. דלא לישרייה לעבוד קודם שיגרש דלמא בתר דעבד עבודה אזיל לגבי חכם ושייל על נדריה ושרי ליה חכם ואישתכח דלא מגרש: קסבר. האי דאמר נודר ועובד קסבר דצריך לפרוט מה נדר וכיון דמפרש לחכם שנדר לגרש אשתו הפסולה לו לא קא שרי ליה חכם ההוא נדר: דמדרינן.

א) וכ"ה ג"כ דעת הרמב"ם ז"ל דשיכור בשאר משכרין שעבד היה לוקה ואמנם בכריתות דף יג משמע דלרבנן ור"א שם אפילו אזהרה ליכא ועיין בכ"מ בפ"א מהלכות ביאת מקדש וצ"ע.